

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิด
ในรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษา ของนิสิตสาขาวิชา
สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่

Integrated Learning Management for Thinking
Skill Development in A Social Studies Seminar
Course for Social Studies Students at
Mahachulalongkornrajavidyalaya University :
Phrae Campus

ฉวีวรรณ สุวรรณภา

Chaweewan Suwannapha

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

Email : wee_mcu@hotmail.com

doi : 10.14456/jmcpupeace.2015.1

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงงานและเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการบูรณาการการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงงาน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ จำนวน 7 รูป ดำเนินการโดยให้นิสิตทำโครงงานรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษาในหัวข้อที่นิสิตสนใจและเกี่ยวข้องกับรายวิชาและสาขาวิชาที่ศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสัมมนาสังคมศึกษา จำนวน 6 แผน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการ แบบประเมินการเขียนรายงานผลโครงการ ของนิสิตและแบบสอบถามความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ แบบประเมินผลการเขียนรายงานผลโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โครงการในรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษา ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด จากผู้สอนที่ได้กระตุ้นสร้างความสนใจด้วยการอภิปรายตอบคำถาม และใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนคิดตอบได้หลากหลาย ซึ่งเป็นทักษะการคิดด้านการสื่อความหมาย การตั้งคำถาม ในเรื่องของการกำหนดหัวข้อเรื่องที่ศึกษา เหตุผลที่ศึกษาวัตถุประสงค์ของการศึกษาร่วมกัน มีการวางแผนร่วมกัน ในช่วงที่มีการทำโครงการ ต้องช่วยกันแก้ไขซึ่งถือเป็นทักษะการคิดในการแก้ไขปัญหา มีการออกแบบการจัดทำกิจกรรมเป็นความคิดสร้างสรรค์ และผู้เรียนมีประเมินการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะทางตัวเลขและการจัดลำดับ

2) ความพึงพอใจการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาของนิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษาด้วยโครงการด้านผู้สอน ด้านวิธีสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, ทักษะการคิด

Abstract

The research, Integrated Learning Management for thinking skill development in a social studies seminar course for social studies students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University : Phrae Campus is experimental research. The objectives are to study satisfaction of students in the subject of social studies seminar by using project.

The subjects are seven senior students enrolling in the first semester, 2015 in Mahachulalongkornrajavidyalaya University : Phrae Campus by

studying the interest which related to the subject.

The research instruments are the six lesson plans, the behavior observation while doing the research, the report assessment and the satisfaction questionnaire. The qualitative data were analyzed by the behavior observation and project assessment. The quantitative data were analyzed by a satisfaction questionnaire.

The results showed:

1) Students improve the thinking skills which are the communication and the questioning in term of the research question, the reason, and the purpose of the research by discussing and answering the open questions. Moreover, in the processing, students have to solve the problems which is one of the thinking skill, design and create the activity and assess the result of the project which use the number and manage skills. The result of the satisfied survey which in professor, teaching methods, activities, and the assessment showed excellence.

Keywords : Integrated Learning Management, thinking skill

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สาระสำคัญที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและมีวัฒนธรรมที่ดีในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและพัฒนาการของผู้เรียน เน้นฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมการจัดการศึกษาแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง

และมีความสุข การเรียนการสอนที่ดีนั้นควรมีความเป็นพลวัตร คือมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ รูปแบบเทคนิค วิธีการ เป็นต้น

จากสภาพการจัดการศึกษาของไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรทั้งในด้านวิชาการ หลักสูตร เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้เป็นแบบท่องจำความรู้ และเรียนวิชาชีพแบบແ່ງແຍ່ງ แข่งขันเพื่อตัวเอง การบริหารจัดการด้านการศึกษาของไทยยังล้าหลังกว่าประเทศอื่นๆ คือ ยังเป็นศูนย์รวมที่อยู่ในระบบราชการที่ขาดความคล่องตัวและขาดประสิทธิภาพ อาจารย์ส่วนใหญ่อยู่ในคุณภาพปานกลางถึงต่ำ (วิทยากร เชียงกูล, 2541 อ้างอิงจาก จันทรชลี มาพุทธ, 2545) รวมถึงการเรียนการสอนไม่ได้เน้นความสามารถเท่าที่ควร ขาดการอบรมบ่มนิสัย ไม่ได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและภูมิปัญญาไทยอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนเน้นวิชาและครูเป็นตัวตั้ง ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน การเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เน้นการท่องจำ แต่ไม่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนสมัยใหม่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น การศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน ไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคม อีกทั้งการศึกษาขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกับด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาอ่อนด้อยทางคุณภาพ จริยธรรมและขาดความภูมิใจในศิลปะ ภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของคนไทย

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาในระดับที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการศึกษาที่เตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ โดยนิสิต นักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับนี้แล้วจะเข้าสู่การประกอบอาชีพ การมีงานทำจึงเป็นเป้าหมายของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง นิสิต นักศึกษา ทำให้จึงพยายามทุกวิถีทางที่จะให้นิสิตของตนมีคุณภาพ การบริหารสถาบันให้มีคุณภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นยุคการแข่งขัน จำเป็นที่ต้องเน้นคุณภาพของบัณฑิตเพื่อการแข่งขัน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปนั้นมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญาควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ มาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัย แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันก็ยังพบว่ายังไม่มีความเท่าที่ควร ดังนั้นอาจารย์จึงจำเป็นต้องดำเนินการตามพันธกิจหลักของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา คือ มีหน้าที่จัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอาจารย์ที่สอนในระดับอุดมศึกษา ในคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ควรจะให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยทักษะที่หลากหลาย โดยอาศัยปรัชญาการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อประกอบการสอน และการวัดและประเมินผล

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความสนใจ ความสามารถและความต้องการ โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียน ทั้งทางด้านสติปัญญา (Cognitive) ทักษะ (Skill) และจิตใจ (Affective) สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน ผู้สอนควรเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่สนใจและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิต สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริงลงมือทำจริงด้วยตนเอง ผู้สอนจึงมีหน้าที่สร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการเรียนรู้คอยกระตุ้น แนะนำในสิ่งที่ผู้เรียนสงสัย ต้องสร้างความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนพร้อมกันนั้นก็ฝึกฝนผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา โดยใช้วิธีการบอกให้จดจำและนำไปท่องจำเพื่อการสอบเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือ วิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เรียกว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง สุมณ อมรวิวัฒน์ (2533 : 460) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ คือ สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่ 1) การมีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมและผู้สอนกับผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม 2) ความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และ 3) ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้ การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ อย่างน้อยที่สุดก็อาจกล่าวอ้างได้ว่านักปรัชญาการศึกษาชาวเยอรมัน แฮบบาร์ท (Herbart : 1890) เป็นผู้ริเริ่มคิดขึ้นก่อนเมื่อประมาณหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมาแล้ว ดิวอี้ Dewey : 1933 อ้างในอรรถย มูลคำ, (2542 : 9) นักการศึกษาชาวอเมริกันเป็นผู้นำแนวคิดนั้นมาเสนอให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นภายใต้ ปรัชญาความเชื่อที่ว่า “การศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนในลักษณะเบ็ดเสร็จทั้งตัวมิใช่พัฒนาแต่เพียงเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น”

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2555 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิต ว่าต้องมีความรอบรู้และมีความสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่พร้อมกันนี้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ.2) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้กำหนด มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ดังนี้ ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ เคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีและเนื้อหา ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา คือ สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล อ้างอิงได้ สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลและความรับผิดชอบ คือ เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักจัดการอารมณ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และบุคคลอื่นในสถานการณ์ที่หลากหลาย สำหรับรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษา เป็นรายวิชาหนึ่งในหมวดวิชาเลือก ซึ่งเนื้อหาวิชาที่ต้องศึกษา คือ ศึกษารูปแบบ วิธีการจัดการสัมมนา การศึกษานอกสถานที่ที่เป็นกรณีศึกษาด้านสังคมศึกษา การจัดกิจกรรมสัมมนาสังคมศึกษา โดยนิสิตเพื่อพัฒนาทักษะร่วมกัน โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบกับการสัมภาษณ์ นิสิตเกี่ยวกับลักษณะของรายวิชาและรูปแบบวิธีการสอน ซึ่งนิสิตเห็นว่าเนื้อหาในรายวิชานี้ จะต้องจัดกิจกรรมสัมมนานอกสถานที่ จึงควรวางวิธีการสอนที่สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียนและทักษะเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังที่ทิสนา แคมมณี (2554 : 282) กล่าวว่า การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ตลอดเวลาสามารถเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชากับชีวิตจริงอันก่อให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริงโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) และทิสนา แคมมณี (2554 : 118) กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางสมองในการนำข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่ได้รับไป เชื่อมโยงกับข้อมูลหรือประสบการณ์เดิม เพื่อสร้างความหมายให้แก่ตน เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ การคิดเป็นงานเฉพาะตน เป็นกระบวนการภายในที่แต่ละบุคคลต้อง

ดำเนินการเองไม่มีผู้ใดทำแทนได้ แต่บุคคลอื่นรวมทั้งสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ต่างๆ สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดการคิดได้ ความสำคัญของการพัฒนาการคิด เป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ซึ่งมีศักยภาพสูงมากและเป็นส่วนที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่นๆ ผู้มีความสามารถในการคิดสูง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้และมีการพัฒนาชีวิตของตนให้เจริญงอกงามยิ่งๆ ขึ้นไป ผู้มีความสามารถในการคิด จึงมักได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำในองค์กรหรือกลุ่มต่างๆ การคิดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการคิดเป็นปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการกระทำและการแสดงออกของบุคคล ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการคิด จึงเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตลอดมา แต่จะทำได้มากน้อยหรือเพียงใดก็ขึ้นกับความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยต่างๆ ที่เอื้ออำนวย

จากแนวคิดและความสำคัญตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถทางการคิดและการดำเนินการด้วยตนเองได้ดีและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้ทักษะอื่นๆ มีการพัฒนาตามกันมาอีกการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบท (context) ของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหาแบบโครงงาน รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วย ผู้เรียนจะต้องมีวิธีคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิด ในวิชาสัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงงาน ของนิสิตสาขาวิชาสังคมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ โดยนิสิตจะได้ออกไปฝึกปฏิบัติการใช้สถานการณ์จริงในการศึกษาเรียนรู้สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมประเพณี อันจะเป็นการฝึกประสบการณ์ในการพัฒนาความสามารถทางการคิดและการดำเนินการด้วยตนเองด้วยโครงงานมาเป็นความรู้ที่สามารถปฏิบัติใช้ได้ สถานการณ์จริง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดเป็น สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นิสิตมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตในหลักสูตร และสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ.2) ที่เกี่ยวกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ และส่งเสริมให้นิสิตมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

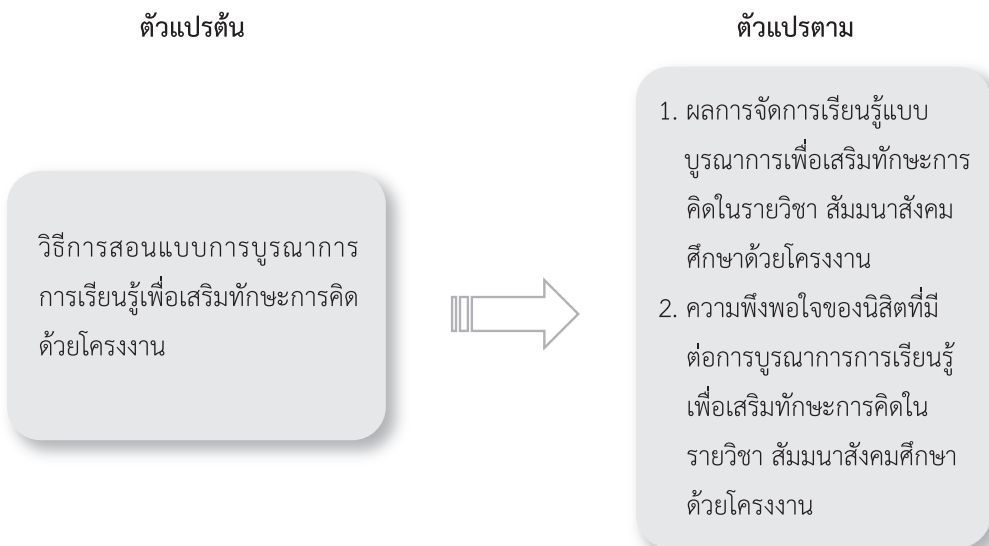
2.1 เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคม ศึกษาด้วยโครงการ

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการบูรณาการการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะ การคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงการ

3. ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ของ โครงการวิจัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- การจัดการเรียนรู้
- การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอน
- การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ความหมาย หลักการแนวคิดการออกแบบทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบเจาะจง จากนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษา ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ จำนวน 7 รูป

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดกิจกรรมสัมมนาสังคมศึกษา โดยนิสิตเพื่อพัฒนาทักษะร่วมกัน ในโครงงานเรื่อง “วิถีชน คนล้านนา ภูมิปัญญาผญาหมาเก่า” ที่วัดแม่สายดอนตัน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ร่วมกับวัดและชุมชน โดยความเห็นชอบของอาจารย์ผู้สอน

ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาสัมมนาสังคมศึกษา จำนวน 6 แผน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน แบบประเมินการเขียนรายงานผลโครงการของนิสิต โดยใช้ Rubrics และแบบสอบถามความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงงานของนิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินการเขียนรายงานผลโครงการวิชาสัมมนาสังคมศึกษา โดยการศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2555 เพื่อวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา วิเคราะห์เนื้อหาสาระศึกษาองค์ประกอบของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาสัมมนาสังคมศึกษา ในประเด็นการจัดกิจกรรมสัมมนาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงงานของนิสิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย

และเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าความสอดคล้อง เรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ คือ 1. รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา จิรภัคพงศ์ 3. ดร.อรอนงค์ วุวงศ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ให้นิสิตดำเนินการวางแผนเตรียมการจัดกิจกรรมสัมมนา โดยแบ่งเป็นขั้นเตรียมการสัมมนา ขั้นดำเนินการสัมมนาและขั้นสรุปผลการสัมมนาตามหัวข้อกำหนด
2. ให้นิสิตตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดด้วยโครงงานในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสังเกต แบบประเมิน แบบบันทึกมาตีความสรุปและเขียนเป็นรายงานเชิงบรรยาย

ส่วนการวิเคราะห์ความพึงพอใจ ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิด ในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน () และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของลิเคอร์ท (Likert) แปลความหมายตามค่าเฉลี่ยเพื่อหาระดับการประเมิน (เกษม สหายทิพย์, 2533 : 45)

6. สรุปผล

6.1 ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงงาน

ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิด ในรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษาของนิสิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตแพร่ พบว่าผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้โครงงานในรายวิชาสัมมนา สังคมศึกษา สามารถคิดโครงงานเรื่อง “วิถีชน คนล้านนา ภูมิปัญญาผญาหมาเก่า” และได้เลือกออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มนิสิต นักเรียนและประชาชนใกล้เคียงและเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ลงมือปฏิบัติ คือ 1. กิจกรรม ฟังชอพื้นบ้านล้านนาเมืองแป้ 2. กิจกรรมตัดตุ่งไส้หมู 3. กิจกรรมตัดดอกบัวตึง (ดอกบัวใช้ในงานศพ) 4. กิจกรรมการอ่านปี่สา “ตำรายาหมาโฮก” ที่วัดบ้านแม่สายดอนตัน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ผู้เรียนได้ระดมความคิดและเลือกกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่มทำให้มีความสนใจและตั้งใจทำโครงงานอย่างประสิทธิภาพ โดยเริ่มตั้งแต่การกระตุ้นให้เกิดความสนใจ การเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาโดยวิธีโครงการ การวางแผนสร้างโครงร่างของโครงการ การลงมือปฏิบัติตามหัวข้อ การรายงานผลการปฏิบัติงานสู่ชั้นเรียน และการวัดผลและประเมินผลโครงการ ตามแผนการสอน ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม การประเมินผลและผลการเรียนรู้

แผนการจัด การเรียนรู้	กิจกรรม	การประเมินผล	ผลการเรียนรู้
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 1 ขั้นกระตุ้นให้เกิด ความสนใจ	อภิปรายซักถาม กระตุ้น และสร้างความสนใจ แสดงผลงานจากการ เรียนการสอนจากรุ่น ก่อนๆ	การตอบคำถามของ ผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ การอภิปรายหน้าชั้น	ผู้เรียนได้คิดอย่างหลากหลายจากการใช้คำถาม ปลายเปิด
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 2 ขั้นเลือก หัวข้อเรื่องที่จะ ศึกษาโดยวิธี โครงงาน	ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นใน สังคม สนทนาเกี่ยวกับ การแก้ปัญหาต่างๆ โดย วิธีการแบบโครงงานที่ เชื่อมโยงมาจากแผนที่ ผ่านมาคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ปัญหา คิดหาและ การเลือกโครงงาน	การตอบคำถามของ ผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ ตรวจสอบจากการเขียน ขั้นตอนการคิดและ เลือกหัวข้อแบบ โครงงาน	ผู้เรียนได้ฝึกคิด ตอบ คำถามของผู้สอนจาก การอภิปรายซักถามราย บุคคลและรายกลุ่ม

ตารางที่ 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม การประเมินผลและผลการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการ การเรียนรู้	กิจกรรม	การประเมินผล	ผลการเรียนรู้
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 3 ชั้นวางแผนโครงร่าง ของโครงงาน	อธิบายและยกตัวอย่าง นำเสนอปัญหาออกแบบ วางแผนการปฏิบัติ โครงงาน อภิปรายสรุปเกี่ยวกับ การกำหนดปัญหา	สังเกตจากการสอบถาม ตรวจสอบผลงานการ เขียนเค้าโครงงาน ตรวจสอบการวางแผน โครงงาน	มีการคิดร่วมกันในการ เขียนโครงร่างโครงงาน ตลอดจนวางแผนทำเป็น ปฏิทินปฏิบัติงานว่าจะ ทำอะไร วันไหน ใครเป็น ผู้รับผิดชอบ
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 4 ชั้นลงมือปฏิบัติ	ทำตามแผนงานที่วางไว้ ผู้สอนคอยสังเกต ชี้แนะ ดักเตือนและชมเชย พฤติกรรมของผู้เรียน บันทึกผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคและ สาเหตุของปัญหา	การตอบคำถาม การสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ การอภิปราย บันทึกการปฏิบัติงาน	ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ตามแผนงานที่กำหนดรับ ผิดชอบในการทำงาน เช่น กำหนดหน้าที่ให้ ศึกษาค้นคว้าหัวข้อเรื่อง หรือกิจกรรมและมีการ แสดงความคิดเห็นต่อ หัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่ ศึกษา
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 5 ชั้นรายงานผลการ ปฏิบัติสู่ชั้นเรียน	นำผลการจัดทำโครงงาน เสนอหน้าชั้นผู้สอนและผู้ เรียนร่วมกันเสนอแนะ วิเคราะห์ สรุปและแปล ผลการจัดทำโครงงาน	การตอบคำถามของผู้ เรียน บันทึกจากแบบสังเกต พฤติกรรม การประเมินโครงงาน	เป็นการนำเสนอด้วยการ อธิบายด้วยคำพูดหรือ การรายงานปากเปล่า และให้ชมภาพผลงาน เพื่อดึงดูดความสนใจ มีการสะท้อนความคิด อย่างสร้างสรรค์ เพื่อ เป็นการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ พร้อมทั้งได้มี การนำเสนอผลงานเป็น เอกสาร

ตารางที่ 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม การประเมินผลและผลการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัด การเรียนรู้	กิจกรรม	การประเมินผล	ผลการเรียนรู้
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 6 ขั้นการวัดและ ประเมินผลโครงการ	ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน อภิปรายถึงการปฏิบัติ งานที่ทำให้การทำงาน สำเร็จ อธิบายถึงวิธีการวัดผล และเครื่องมือวัด	สังเกตการยอมรับข้อ ตกลงในกรอบการวัด หรือรายละเอียดในการ วัดผลและประเมิน โครงการ	ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมใน การประเมินผลงานและ ประเมินการทำงานร่วม กันได้ตอบคำถามจาก การนำเสนอโครงการ และได้แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึที่ได้ เรียนรู้จากโครงการ

พฤติกรรมของผู้เรียนจากการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา
สัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงการ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด จากที่ผู้สอนได้กระตุ้น สร้างความสนใจด้วยการอภิปราย
ตอบคำถามต่างๆ และใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนคิดตอบได้หลากหลาย ซึ่งเป็นทักษะการคิด
ด้านการสื่อความหมายและทักษะการบอกความรู้ออกมาเอง
2. ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด การตั้งคำถาม ในเรื่องของการกำหนดหัวข้อเรื่องที่
ศึกษา เหตุผลที่ศึกษา วัดดูประสงค์ของการศึกษาร่วมกัน มีการวางแผนร่วมกันว่าจะศึกษา
หาความรู้ได้จากใคร ที่ไหน โดยมีการกำหนดปฏิทินในการทำงาน ซึ่งในช่วงที่มีการทำโครงการ
จะเกิดปัญหาต่างๆ จะต้องช่วยกันแก้ไขซึ่งถือเป็นทักษะการคิดในการแก้ไขปัญหา
3. ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีการออกแบบการจัดทำข้อมูลต่างๆ น่าสนใจ มี
การตกแต่งอย่างสวยงาม น่าสนใจ นิสิตได้มีส่วนช่วยกันคิดว่าจะทำอย่างไร จะจัดเป็นรูปแบบ
อย่างไร
4. นิสิตเกิดการเรียนรู้จากเพื่อนๆ จากการอภิปรายกลุ่มใหญ่จากการได้ฟังเพื่อนๆ นำ
เสนอโครงการและในขณะที่เพื่อนๆ นำเสนอก็ได้มีการโอกาสซักถาม
5. ผู้เรียนมีโอกาสประเมินโครงการของตนเองและประเมินการทำงานร่วมกันตาม
หัวข้อในแบบฟอร์มที่กำหนด ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ว่าจะได้คะแนนระดับใดในแต่ละหัวข้อ
ดีมาก ดีพอใช้ ควรปรับปรุง ซึ่งเป็นทักษะการจัดลำดับ

6. ผู้เรียนมีความมั่นใจในการตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นของตนเอง ไม่ตอบตามเพื่อน

7. ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง เพราะจากการที่ผู้สอนให้แสดงความคิดเห็น ผู้เรียนจะตอบว่าภูมิใจในโครงการที่ทำ

จากที่ผู้เรียนทำโครงการแบบบูรณาการโดยการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Performance Assessments) แล้วประเมินจากผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ การคิดอย่างหลากหลายอันเป็นประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานต่างๆ

6.2 ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาของนิสิตสาขาวิชาสังคมด้วยโครงการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาของนิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษาด้วยโครงการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ โดยภาพรวม

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		μ	σ	ระดับ
1	ด้านผู้สอน	4.17	0.51	มาก
2	ด้านวิธีสอน	4.28	0.53	มาก
3	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.46	0.70	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.22	0.73	มาก
รวม		4.28	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากเป็นอันดับแรก คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.70$) รองลงมาด้านวิธีสอน ด้านการวัดผลประเมินผลและด้านผู้สอน ตามลำดับ

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาด้วยโครงการ ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดจากการกระตุ้นสร้างความสนใจ การตั้งคำถามจากการกำหนดหัวเรื่อง คิดสร้างสรรค์จากการออกแบบกิจกรรมต้องใช้การคิดวิเคราะห์ในการประเมินโครงการของตนเองและประเมิน การทำงานร่วมกันตามหัวข้อตามหัวข้อในแบบฟอร์มที่กำหนดและเกิดการเรียนรู้จากเพื่อนๆ จากการอภิปรายกลุ่มใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถมุขคำ. (2542 : 13) ที่กล่าวถึง ประเภทของการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอน สามารถบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนได้เป็น 2 แบบ คือ 1) แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ได้แก่ การสร้างหัวเรื่อง ขึ้นมาแล้วนำความรู้จากวิชาต่างๆ มาโยงสัมพันธ์กับหัวเรื่องนั้น ซึ่งบางครั้งเราก็อาจจะเรียกรูปแบบนี้ได้ว่า สหวิทยาการแบบมีหัวข้อหรือการบูรณาการที่เน้นการนำไปใช้เป็นหลัก 2) แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ได้แก่ การนำเรื่องที่ต้องการจะจัดให้เกิดการบูรณาการไปสอดแทรกไว้ในวิชาต่างๆ ซึ่งในบางครั้งเราอาจจะเรียกรูปแบบนี้ว่า การบูรณาการที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการบูรณาการหลักสูตรแบบใดก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น
2. การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่างๆ หลากหลายในการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่ายตรงกับความเป็นจริงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผลและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะที่ติดเป็นนิสัย

4. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกล้าคิด กล้าทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อสาธารณชนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

5. เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมและจริยธรรมที่ถูกต้องดีงามให้ผู้เรียนสามารถจำแนก แยกแยะความถูกต้องดีงามและความเหมาะสมได้ สามารถจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผลมีความกล้าหาญทางจริยธรรมและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและสามัคคี และสอดคล้องกับ ทิศนา แฉมณี (2554 : 282) ที่กล่าวว่า การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ตลอดเวลาสามารถเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชากับชีวิตจริงอันก่อให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยการใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

ความสามารถของผู้เรียนจากการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับรศ.ดร. ประพันธ์ สุเสาร์ (2551 : 3-4) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดว่า ผลจากการเรียนให้คิดจะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน คือสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีหลักการและมีเหตุผล ผลงานที่ได้รับมีประสิทธิภาพ สามารถพิจารณาสิ่งต่างๆ และประเมินงานโดยใช้หลักเกณฑ์อย่างสมเหตุสมผล รู้จักประเมินตนเองและผู้อื่นได้อย่างถูกต้องได้เรียนรู้เนื้อหา ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า มีความหมายและเป็นประโยชน์ ได้ฝึกทักษะการทำงาน การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา มีความรู้ ความสามารถ มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน นับตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ค้นคว้า ทฤษฎี หลักการ ตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมายและลงข้อสรุป ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาและสื่อความหมาย เกิดความสามารถในการคิดอย่างชัดเจน คิดอย่างถูกต้อง คิดอย่างแจ่มแจ้ง คิดอย่างกว้างขวาง คิดไกลและคิดอย่างลุ่มลึก ตลอดจนคิดอย่างสมเหตุสมผลทำให้เป็นผู้มีปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ มีระเบียบ วินัย มีความเมตตากรุณาและเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อสังคมมีทักษะและมีความสามารถในการอ่าน เขียน พูด ฟังและมีทักษะการสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับ ดร.แสงรุ่ง พูลสวัสดิ์ (2556 : 6-7) ที่กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21

แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ทักษะชีวิตและการทำงาน 2) ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม และ 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

7.2 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในรายวิชา สัมมนาสังคมศึกษาของนิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษาด้วยโครงการด้านผู้สอน ด้านวิธีสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจผู้สอน วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ว่ามีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538 : 56 – 58) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในสิ่งที่ต้องการและคาดหวัง ความพึงพอใจเป็นความชอบแต่ละบุคคลซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน อาจเนื่องจากพื้นฐานทางการศึกษา ทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 :1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นได้ไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้นๆ โดยมีผู้สอนคอยกระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด นอกจากจากนั้นยังเป็นกิจกรรมอิสระและพัฒนาตนเอง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์มาเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจ สามารถทำงานอย่างมีระบบ มีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถนำเสนอผลงานของตนและกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์และประเมินผลงานของตนเองได้ นำเสนอผลการวิเคราะห์ การประเมินผล พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขผลงานต่อไป และสอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2550 : 129) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นแนวคิดของการจัดการศึกษาว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์กับสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจเดิมเป็นโครงสร้างทางปัญญาที่ว่า 1) ความรู้ คือ โครงสร้างทางปัญญาที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ที่เผชิญ 2) ความรู้จากตัวผู้เรียน ผู้เรียนไม่ใช่ผู้ที่มีแต่ความว่างเปล่าแต่ผู้เรียนจะดูดซับสารสนเทศใหม่เข้ากับความรู้เดิมหรือปรับเปลี่ยนสารสนเทศใหม่เข้ากับความรู้เดิม 3) ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความหมายแก่สิ่งที่ได้เรียน โดยการนำมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม 4) กิจกรรมการเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ความสามารถตามความเชื่อของตน กิจกรรมการเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวจะช่วยฝึกให้สร้างความหมายกับสารสนเทศใหม่ที่ได้รับ

5) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งเกิดขึ้นโดยการสืบทอดร่วมกัน การเรียนแบบที่มีความร่วมมือในการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกัน จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกซึ่งและกว้างขวางขึ้น เพราะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นและเป็นการขยายทักษะของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนมาก

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายในวิชา หากเป็นไปได้สถาบันควรให้การส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างวิชาเพื่อที่จะช่วยให้นิสิตสามารถนำความรู้ในแต่ละวิชาที่เรียนมาประยุกต์เข้าด้วยกัน
2. จากการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนิสิตอยู่ในระดับมาก วิทยาเขตแพร่ จึงควรเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะการคิด ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด กิจกรรมการเรียนการสอน หากรายวิชาใดสามารถจัดการเรียนการสอนได้ควรให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่
3. ในการสะท้อนผลที่ได้จากนิสิตในส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดในส่วนของจุดเด่น หรือปัญหาอุปสรรคในการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุดและเป็นการใช้ทักษะการคิดในการแก้ปัญหาซึ่งจะต้องทำทันทีและทำร่วมกันระหว่างผู้สอนและนิสิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
2. ควรมีการนำแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิดไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ

9. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่ ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิทุกรูป/ท่าน ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย

บรรณานุกรม

- เกษม สหายายทิพย์. (2533). **วิธีการสถิติสำหรับการวิจัย**. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จันทร์ชลี มาพุดธ. (2545). **การประเมินประสิทธิผลการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ตามกรอบประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย**. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประพันธ์ สุเสาร์ช. (2551). **การพัฒนาการคิด**. ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9199 เทคนิคพรินต์ติ้ง
- ทิตนา แหมมณี. (2554). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์ .
- ทิตนา แหมมณี. (2554). **ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ : การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้**. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 36(2).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2538). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพมหานคร: วิสธิวิวัฒนา
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2557) . **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยรายวันการพิมพ์
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). **วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2533). **สมบัติพิพธ์ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงรุ่ง พูลสวัสดิ์. (2556). **การพัฒนาทักษะการคิด : 7School in focus**. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต. **หลักสูตรบูรณาการ**. วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.10(1).
- อรทัย มูลคำ. (2542). **Child Center : Storyline Method : การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์.